

Stolpersteine

Op 30 september 2019 zijn in Delden 17 Stolpersteine geplaatst, voor de huizen waar de weggevoerde Joden het laatst hebben gewoond. Onderdeel van dit project is ook de productie van deze folder met wandelroute. We hopen dat u deze route zult lopen, zoals een onbekende dichter op internet verwoordde:

LANGESTRAAT DELDEN

*ik ben er
al vele keren
langs gelopen
fluitend lachend
zingend of pratend
maar vanmiddag
stond ik er
even stil
stil bij deze
vier plaatjes
tussen de stenen
ik las en hoewel
de zon ze verlichtte
werd het killer
een klein stukje
zwarte geschiedenis
opdat wij niet vergeten...*

Gedenktekens

Kenmerkende plekken van de Joodse gemeenschap, in de vorige eeuw in Delden, zijn de vroegere synagoge en de Joodse begraafplaats.

GEVELSTEEN SYNAGOGUE

De synagoge is inmiddels verdwenen en ook alle Joodse bewoners zijn in de Tweede Wereld oorlog verdwenen. Zij moesten weg vanwege het feit dat ze Joods waren. Naast Alex en Bennie Groenheim is ook Leo Spanjaard teruggekomen. Hij overleed aan de gevolgen van hongeroedeem in december 1945. Voor de omgekomen Joodse inwoners bestonden geen persoonlijke gedenktekens. Daarom heeft de Raad van Kerken Delden het initiatief genomen om voor elke weggevoerde Jood een Stolperstein te plaatsen, vlak bij de plek, waar ze vroeger woonden.

Verantwoording

In het project Stolpersteine, waarin ook deze folder is opgenomen, zijn 17 Stolpersteine in Delden geplaatst en is het bord bij het bezinningsmonument 'Vertrek' bij het station aangepast. Dit is mede mogelijk gemaakt door o.m. een bijdrage van de gemeente Hof van Twente, een gift van de Lions en een gift van de Deldense schuttersvereniging. Voorts hebben diverse personen en organisaties hun welwillende medewerking verleend.

**STOLPER
STEINE**
Delden

**Wandelroute langs
Joodse gedenkplaatsen.**

7

KIPWEGJE 1

SYNAGOGE

NOORDWAL 46

MARKTSTRAAT 9

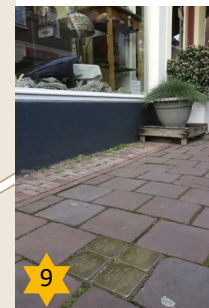

4

LANGESTRAAT 24

3

DE SCHREEUW
RESSINGPLEIN

9

LANGESTRAAT 38

8

LANGESTRAAT 99

2

ZUIDWAL 22

1

BEZINNINGEN
MONUMENT STATION

10

FLIERVELDWEG JOODSE
BEGRAAFPLAATS

10

